

Jedan od motiva kineskog projekta Pojas i put jeste prenošenje zagađenja i degradacije životne sredine u siromašnije, udaljene zemlje čije će vlade zanemariti rizike – Beograd je od vitalnog značaja za pekinšku inicijativu Pojas i put. Ali kako Kina preuzima stare industrijske lokacije, srpski građani trpe ekološke posledice.

Još krajem 2015. godine tadašnji premijer Srbije Aleksandar Vučić je na RTS-u na pitanje novinarke Olivera Jovićeвиć zašto su Kinezi zainteresovani da investiraju u Srbiju, odgovorio da je to zato što oni imaju „svoje interese“.

„To je zato što su morali da ugase deo njihovih železara. Pretpostavljam zbog čistog vazduha, o čemu nemam mnogo znanja, da budem najiskreniji. I zašto bi bio zabrinut za to“, rekao je tada Vučić.

Šest godina kasnije ove reči imaju posebnu težinu, piše „Forin polisi“. Kako navode, Srbija uvozi ekološki štetne ekonomske projekte iz Kine, gde elita javno žrtvuje zdravlje i bezbednu životnu sredinu zarad, kako se tvrdi, ekonomskog rasta kako bi ostala na vlasti. Kako se dalje navodi na sajtu, ovaj model u Srbiji je sličan kineskom. Naime, još 1978. godine je kineski lider Deng Čiaoping odlučio da Kinu otvori ka globalnom svetskom tržištu. Njegove ekonomske reforme omogućile su da Kina posle 40 godina postane druga najjača ekonomija na svetu. Međutim, ekonomska transformacija koja je prioritet dala brzom industrijalizaciji dovela je do velikih posledica u smislu zagađenja životne sredine i ugrožavanja javnog zdravlja.

Današnja Kina bori se sa ogromnim zagađanjem vazduha, vode i zemljišta. Za početak, Kina je prilično zavisna od uglja u proizvodnji struje, još uvek čini polovinu svetske potrošnje uglja. U 2020. godini Kina je izgradila tri puta više termoelektrana nego ostatak sveta zajedno. Emisija ugljen-dioksida godinama se stalno uvećava. Na primer zbog zagađenja zemljišta, više od 20 odsto obradive zemlje ne ispunjava standarde za poljoprivrednu proizvodnju.

Komunistička partija Kine je podeljena između želje da održi ekonomski rast kao izvor domaćeg legitimiteta i rizika degradacije životne sredine, sa svim ekonomskim, zdravstvenim i političkim rizicima. Zbog ekoloških protesta, kinesko rukovodstvo je odlučilo da preduzme korake, uključujući i na međunarodnom planu.

To se već dešava na istoku Afrike, gde kineski projekti nadograđuju regionalnu infrastrukturu na ugalj i time povećavaju zavisnost tog dela Afrike od uglja, ali i time ugrožava životnu sredinu, prenosi Forin polisi.

Srbija je stabilan partner u ovom naporu. Zahvaljujući važnom geografskom položaju između Evrope i Azije, zemlja je dobila veliku količinu kineskih resursa i pažnje, kao što Peking treba Srbija i Balkan da bi se povezao na evropska tržišta. Između 2010. i 2019. godine Kina

je investirala 1,6 miliona evra u Srbiju, dok će srpski krediti za infrastrukturu, koje je uzela od Kine, premašiti 7 milijardi evra. Čaka je u tome što je Srbija Kineze doživljavala kao, kako se navodi, brz i lak izvor novca, budući da je Peking bio spreman da preuzme stara i dugovima opterećena industrijska postrojenja, a koja su pružala ekonomsku sigurnost za porodice srpskih radnika. Dok Kinezi profitiraju od pristupa resursima, kao što je na primer, u 2020. godini glavninu srpskog izvoza u Kinu činio bakar iz rudnika U Boru – glavni cilj kineske vlade je da, prema navodima, prodaje višak tehnologije koja je povezana sa ugljem i preseli radnu snagu sa ugljem u inostranstvo. Kineska kompanija kupila je Železaru u Smederevu, kojom je nekada upravljao američki US Steel, a dve godine kasnije je kineski Žiđin kupio 63 odsto RTB Bor.

Nakon što je Evropska banka za obnovu i razvoj odustala od finansiranja konstrukcije termoelektrane Kolubara B, Kina je 2014. godine preuzela projekat, a stoji i iza modernizacije Kostolca, povećavajući time zavisnost Srbije od uglja.

Agencija za zaštitu životne sredine zabeležila je 2019. godine da u mestima kao što je Smederevo, zagađenje iznad standarda EU za oko 120 dana godišnje. Srbija ima jednu od najvećih stopa smrtnosti u Evropi povezanih za zagađenjem, a deveta je u svetu. Evropski parlament je izrazio zabrinutost zbog kineskih ekonomskih projekata u Srbiji, uključujući i pitanje zaštite životne sredine.

Međutim, čini se da je Beograd prihvatio ovaj kineski model „toksične politike“ favorizirajući ekonomski rast i politički legitimitet, istovremeno ignorišući ekološke pretnje po stanovništvo. To se lako može učiniti u političkom okruženju u kojem, kako ističe „Forin polisi“, Aleksandar Vučić i njegova Srpska napredne stranka dominiraju do te mere, da je Fridom Haus kvalifikovao Srbiju kao hibridni režim.

Istovremeno i u medijskoj sferi dominira prokineski narativ i potiskuju se kritičke informacije o ekološkim rizicima, a srpske vlasti sa zadovoljstvom prihvataju kineske projekte. Vlada Srbije naporno radi na, tvrdi ovaj sajt, prikrivanju informacija o zagađenju, a mediji navode i primer kada je premijerka Srbije Ana Brnabić javno osudila podatke Globalne alijanse za zdravlje i zagađenje i Er Vižuala koji su pokazali da je Beograd jedan od najzagađenijih mesta na svetu. Da ekologija postaje važna tema govori i to da je ovog aprila održan ekološki protest hiljada ljudi u Beogradu, koji je ujedinio i levicu i desnicu. Krajnju odgovornost snosi Vlada Srbije, a ne Kina, tvrdi Forin polisi. Iako je tačno da je ekološke standarde teže primeniti u zemljama sa niskim i srednjim prihodima poput Srbije, postoji i ograničenje u meri u kojoj možete da ih prilagodite. Napokon, statistika BDP-a i zaposlenosti biće bezvredna ako građani Srbije ne mogu da dišu.

Izvor: nova.rs

